

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний екологічний університет

Круглий стіл «ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ»

Концепція сталого розвитку університетів – європейська дорожня карта та перспективні напрями роботи .

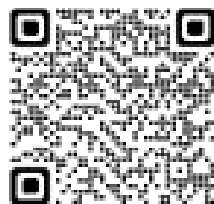

Доповідач :

Член Національної Комісії України в справах ЮНЕСКО,
завідувач кафедри екології

Харківського національного автомобільно–дорожнього університету

д.т.н., проф. Наталія ВНУКОВА

<https://rcf.khadi.kharkov.ua/kafedri/ekologiji/sklad-kafedri/vnukova/>

vnukovanv@ukr.net

ХАРКІВ-2024

Дорожня карта Зеленої угоди для університетів-2023

A Green Deal roadmap for universities

1. Широкомасштабні амбіції Європейської зеленої угоди забезпечують політику рамки для інтеграції наукового, освітнього та інституційного вимірів внеску університетів у зелений перехід.

2. Дорожня карта побудована навколо ключового завдання Євразійської асоціації - солідарності, співпраці та обміну досвідом між її членами, та обміну досвідом між її членами, як це підкреслено у Стратегічному плані Асоціації.

3. Специфіка сталого розвитку передбачає різні початкові та кінцеві точки, а також різні часові рамки пропонованої трансформації. Оскільки такі відмінності неадекватно відображені в існуючих рейтингах і показниках ефективності університетів, визнання цієї специфіки має вирішальне значення як частина давно назрілого виклику залежності від кількісних цілей в академічних колах.

Дійсно, підхід, заснований на цінностях, етиці, взаємному навчанні та колективній рефлексії, а не на постійному фокусі на конкуренції, міг би сприяти більш значущій мобілізації університетів до реалізації Зеленого курсу.

4. З огляду на це, мета дорожньої карти є в рівній мірі як промоційною так і коригувальною. Хоча деякі установи вже можуть продемонструвати різні досягнення у запропонованих заходах, їх закликають ділитися стратегіями та ідеями, щоб розширити можливості інших.

5. Таким чином, для того, щоб дорожня карта охоплювала всі інституції та спрямовувала сектор на шлях у майбутнє, **документ свідомо відмовляється від покладання на заздалегідь визначені цілі, розуміючи, що він не може прописати кінцеві результати такого складного процесу, коли не визначені необхідні засоби.**

Чотири основні сфери, в яких університети повинні прагнути переналаштувати себе для зеленого переходу

Таким чином, для того, щоб дорожня карта охоплювала всі інституції та спрямовувала сектор на шлях у майбутнє, документ свідомо відмовляється від покладання на заздалегідь визначені цілі, розуміючи, що він не може прописати кінцеві результати такого складного процесу, коли не визначені необхідні засоби складного процесу та коли необхідні засоби не є легкодоступними для всього сектору.

Натомість, дорожня карта містить низку прикладів передового досвіду з різних країн Європи, щоб проілюструвати діапазон можливостей. EUA обрала чотири основні сфери, в яких університети повинні прагнути переналаштувати себе для зеленого переходу, використовуючи його також як можливість здійснити реформи, культурні та поведінкові зміни, які виходять за рамки суто "зелених" тем:

1. Дослідження та інновації
2. Освіта та студенти
3. Персонал та операції
4. Залучення громадськості та вплив на суспільство

1.Дослідження та інновації

Де ми хочемо бути: **цілі**

Узгодження з Зеленою угодою та Законом про промисловість Net-Zero вказує на цінність розширення підходів і партнерства для *більшої глобальності, міждисциплінарний і міжгалузевий*.

Приймання пріоритетів політики ЄС такими, якими вони є, вимагає певного підходу до ведення науки і вимагає від університетів роботи *не лише з іншими університетами, а й розвитку спільної реалізації дорожні карти з більш широким вибором зацікавлених сторін*.

Зміщення уваги з розробників на користувачів є необхідним для узгодження інновацій соціальні уявлення, потреби та занепокоєння щодо створення або знищення робочих місць.

1. Дослідження та інновації

Університети повинні :

*Надихаючись такими проектами, як AGERA (Порядок денний до 2030 року та глобальні цілі сталого розвитку як основа для співпраці) у Швеції, **розробити тематичні дослідження про те, як міждисциплінарні дослідження можуть сприяти взаємопов'язаному впровадженню ЦСР, пов'язуючи економіку, політику, навколишнє середовище та суспільство, політику, навколишнє середовище та суспільство.**

*Підтримувати реалізацію ЦСР шляхом формування культури, в якій співпраця та взаємна підтримка між існуючими дослідницькими структурами можуть допомогти у вирішенні викликів сталого розвитку. **Ці культурні зміни повинні також заохочувати експерименти та прийняття ризиків, наприклад, в рамках нових структур, таких як міждисциплінарні "інститути без стін".**

*Сприяти колективним дослідженням та узгодженню дослідницьких стратегій і філософії, **дозволяючи внутрішньому фінансуванню переходити від одного головного дослідника додослідника до підходу співголовного дослідника (наприклад, один із соціальних і гуманітарних наук, а інший - із соціальних і гуманітарних наук.** Розробити або прийняти методологію оцінки впливу інновацій (наприклад, SDG Impact- Інструмент оцінки впливу інновацій на досягнення ЦСР), які враховують як технічні, так і місцеві соціальні як технічні, так і місцеві соціальні фактори для успішного впровадження рішень.

Перетворити отриманий досвід у дорожні карти впровадження, які можуть бути створені спільно з інноваційними партнерами для кращого стратегічного узгодження.

2. Освіта та студенти

Де ми хочемо бути: **цілі**

Мінімальний набір міждисциплінарних навичок може і повинен бути визначений і інтегрований в існуючий матеріал, не обов'язково приводячи до створення нової навчальної програми.

Сильні аналітичні навички можуть бути доповнені міжособистісними навичками міжособистісного спілкування та роботи в команді (для всебічної співпраці) або нестандартне мислення (для міжгалузевої співпраці). Студенти також повинні набути критично важливу здатність використовувати підходи, засновані на фактах, при вербалізації своїх думок і розрізняти дезінформацію, необґрунтовані думки, популізм, "зеленку", популізмом та "зеленим миттям".

Освіта для сталого розвитку має бути доступною для всіх співробітників і студентів, в тому числі, різні модулі, що дозволяють їм розуміти процеси управління та прийняття рішень, соціальні та процеси прийняття рішень, соціокультурні явища та економічні системи, соціокультурні явища та економічні системи.

Необхідно знайти баланс між спеціалізацією та загальними знаннями, щоб випускники були більш гнучкими на робочому місці і навчилися цінувати цінність інших поглядів.

Навчальні програми повинні базуватися на навчанні, заснованому на вирішенні проблем в живих лабораторіях, та інші можливості навчання на основі досвіду. Міжкультурні та міжгалузеві міжкультурні та міжгалузеві аспекти можуть бути додатково додані шляхом спільної роботи над такими програмами з ЄС та глобальними партнерами з промисловості, державного управління та неприбуткового сектору.

Більш гнучкі процеси акредитації також сприятимуть розробці нових програм і скеровуватимуть їх розвиток.

2. Освіта та студенти

Університети повинні :

- *Вивчіть навчальні програми на предмет необхідних змін, наприклад, *шляхом об'єднання співробітників і студентів з різних факультетів студентів з різних факультетів, проведення семінарів з аналізу зацікавлених сторін та визначення тем, що становлять спільний інтерес у сфері зеленого переходу*, а також цілей зеленого переходу і як перетворити їх на навчальні цілі. Це може бути інтегровано з поточними процесами педагогічних інновацій та сприяння інклюзивності у навчанні та викладанні.
- *Сталий розвиток є потужним інструментом для розробки міждисциплінарних програм, але необхідне надійне управління такими програмами, наприклад,. Це також має допомогти з'ясувати, коли міждисциплінарність *шляхом призначення інституційного лідера і провідника для визначення заходів, які об'єднують усі сторони, що мають спільні інтереси та об'єднує всі сторони зі спільними інтересами* є кращою за монодисциплінарність або може існувати пліч-о-пліч з нею, монодисциплінарністю.
- *Сканувати горизонт з точки зору трудових, індустріальних і суспільних трансформацій, які незабаром вплинуть на місцевий і національний контекст. Узгодити сканування горизонту з новими інтересами та запитам студентів з новими інтересами та запитам студентів і викладачів, *щоб запропонувати та оптимізувати освітні програми та факультативні навчальні модулі зі сталого розвитку. Вони повинні включати дослідження, інновації, освіти та відповідний акцент на розвиток навичок*. Вони також повинні дозволяти, де це можливо, індивідуальні подорожі, керовані студентами, щоб слухачі курсів могли розробити свій власний навчальний пакет.
- * *Сприяти міжнародному співробітництву шляхом визначення освітніх програм, які спільно реалізуються партнерами в різних країнах*, особливо тих, що зазнають значного впливу кліматичних та екологічних проблем. Еразмус Мундус може слугувати як модель для міжнародних, міждисциплінарних та міжкультурних програм поряд з іншими мережами та альянсами, такими як Європейська університетська Ініціатива європейських університетів.

3. Персонал та операції

Де ми хочемо бути: **цілі**

Для того, щоб Зелений курс став частиною бачення того, якою має бути установа, структура має заохочувати, створювати можливості, а іноді й підштовхувати до цього. **Стратегії сталого розвитку повинні чітко окреслювати ролі та розподіляти обов'язки в межах всієї установи**, з широким зазначенням того, що очікується на практиці на щоденній основі.

Прихильність до сталого розвитку як цінності та до подолання кліматичних надзвичайних ситуацій як спільної справи має важливе значення для розвитку інклюзивної, справедливої та підтримуючої культури в університетах. Це також дає можливість усьому сектору співпрацювати і говорити одним голосом. **Університети слід розглядати як цілісну спільноту, всі члени якої мають можливість сприяти досягненню цілей Зеленого курсу.**

Університети вже відзначають репутаційні переваги, які вони отримують в результаті своєї діяльності з озеленення. Етично послідовне позиціонування щодо клімату та етично послідовна позиція щодо кліматичних та екологічних викликів надалі дозволить установам стати привабливими для студентів, науковців та професійного персоналу. **Інституційне зростання та збільшення кількості студентів може бути узгоджене з політичними дискурсами та моделями фінансування в певних країнах, але це має бути збалансованим з усвідомленням впливу розширення кампусів на навколишні громади.** Альтернативні моделі зростання, які надають перевагу реконструкції та переплануванню існуючих об'єктів або спільному використанню об'єктів поза межами кампусу.

Також слід запропонувати альтернативні моделі розвитку, які надають перевагу реконструкції та переплануванню існуючих об'єктів або спільному використанню об'єктів за межами **Постійна еволюція від принципу "найнижчої ціни" до принципу «підвищеної цінності» показує, що соціальні та екологічні критерії враховуються в університетських закупівлях. Закупівля товарів і послуг, які мають зменшений вплив на навколишнє середовище протягом усього їхнього життєвого циклу, слід і надалі заохочуватися.**

3. Персонал та операції

Університети повинні :

- *Вирішення проблеми сталої діяльності у синергії з прихильністю до рівності, різноманітності, інтеграції та приналежності (EDIB) в інституційної стратегії. *Через комітет зі сталого розвитку, який звітує передвищому керівництву, стратегія повинна вирішувати питання, пов'язані з управлінням будівельним фондом та прилеглими зеленими насадженнями, постачанням продуктів харчування та їдалень закупівлями тощо.*
- * Такі приклади, *як рух "Зелений офіс", також показують , що безпосередня участь студентів в управлінні стратегією може полегшити і збагатити "зелений" перехід університету.* Вивчіть обґрунтування високовуглецевих подорожей і мобільності та розробіть кодекс поведінки, який може допомогти співробітникам у виборі альтернатив з меншим рівнем викидів. Переосмислити внутрішні процеси установи, залучивши до цього як керівників, так і співробітників.
- * *Реалізація Зеленого курсу - це не лише питання витрат і фінансування, але й оптимізації того, що університети вже роблять.* Впроваджувати заходи, щоб зробити лабораторні дослідження більш сталими, як прикладом чого є ініціатива лабораторії 1point5 у Франції, Green Labs в Ірландії та Green Lab Associates у Великій Британії.

4. Залучення громадськості та вплив на суспільство

Де ми хочемо бути: **цілі**

Організації, що володіють широкими, детальними знаннями про потенціал Зеленого курсу, університети повинні сформулювати чітке бачення його успішної реалізації. Більше того, співробітники, які активно виступають за необхідні заходи та активно беруть участь в інколи дуже суперечливих публічних дискусіях, повинні користуватися підтримкою своїх інституцій та прихильністю університетського сектору до аргументованих дебатів.

Університети на місцевому рівні відіграють важливу роль у забезпеченні справедливого переходу. Це може робить їх дуже впливовими, а місцеві партнерства часто можуть бути більш доцільними, ніж національні чи міжнародні. Однак це вимагає довірчих відносин з різними громадами та корінними народами, бізнесом та політиками і особами, які приймають рішення, а не суто інструментального, орієнтованого на фінансування мислення.

Навчання з посередництва у сфері знань має бути широко доступним, щоб дослідники могли спільно створювати, передавати і оцінювати знання на межі науки і політики використовуючи найбільш відповідні методи. Як показують приклади програми HorizonEurope та Центру SSH, що фінансується UKRI, таке навчання може включати модулі з інтеграції знань з різних спільнот і спільне виробництво доказів для просування складних локальних змін. **Акредитація навчальних програм державними або незалежними органами, має забезпечити додаткову основу для сприяння охопленню спільнот та сталого розвитку.**

4. Залучення громадськості та вплив на суспільство

Університети повинні :

- *Цінувати залучення громадськості та внесок у політику поряд з дослідженнями та освітою діяльність в оцінці кар'єри. Це може заохотити співробітників подавати заявки до членства в консультативних комітетах, робочих групах та інших органах, що формують їхню політику, а **також може покращити комунікаційні навички кандидатів на здобуття ступеня доктора філософії. Крім того, це може посилити присутність установи в засобах масової інформації у випадках, коли лише деякі факультети або окремі особи є видимими.**
- *Розвивати наукові проекти громадянської науки на теми, що становлять місцевий інтерес, де міські інновації необхідні для досягнення сталого розвитку. Вони повинні відображати прагнення не лише просувати і демонструвати нові рішення, але й сприяти широкому розумінню того, як великомасштабні кліматичні та екологічні виклики можуть мати конкретні локальні наслідки.
- *Зважаючи на те, що майже 70% населення світу, як очікується, буде жити в містах до 2050 року, партнерство з такими ініціативами, як Угода мерів, може бути особливо цінною в цьому контексті. Мобілізувати та здійснювати колективний вплив шляхом приєднання до мереж зацікавлених сторін, які зосереджені на адвокації на місцевому та національному рівнях або на рівні ЄС та на глобальному рівні.
- *Розгляньте можливість партнерства з аналітичними центрами та неурядовими організаціями, які мають досвід роботи в якості посередників між академічними колами та політикою, а також переконайтеся, що структури управління та підтримки дозволяють розподіляти функції зв'язку між кількома співробітниками. **Розвивати міцніші зв'язки з випускниками в рамках спільного прагнення посилити соціальний вплив університету. Використовувати їхній досвід для реалізації нових ініціатив, наприклад, на підтримку груп та окремих осіб, які постраждали від кліматичних та екологічних проблем.**

Зелений рейтинг університетів

Що таке рейтинг університетів світу UI GreenMetric?

Тема року 2023 - "Інновації, вплив та майбутній напрямок сталих університетів".

Universitas Indonesia (UI) ініціював **світові рейтинги університетів** у 2010 році, пізніше відомі як **UI GreenMetric World University Rankings**, для вимірювання зусиль із забезпечення стійкості кампуса. Він був призначений для створення онлайн-опитування для опису політики та програм сталого розвитку для університетів по всьому світу.

Рейтинги засновані загалом на концептуальній основі "Навколишнє середовище, економіка та справедливість". **Індикатори ранжування та категорії призначені для всіх. Ми розробили індикатори та ваги так, щоб вони були якомога більш неупередженими.** Робота зі збору та подання даних відносно проста і вимагає розумного часу персоналу.

У версії UI GreenMetric 2010 року взяли участь 95 університетів із 35 країн: 18 з Америки, 35 з Європи, 40 з Азії та 2 з Австралії. У 2022 році в ній взяли участь 1050 університетів із 85 країн світу. Це свідчить про те, що **UI GreenMetric було визнано першим світовим рейтингом університетів зі сталого розвитку.**

Зосередження направлено на зусилля університетів щодо продовження своїх програм і політик сталого розвитку, інновацій, впливу та майбутнього напрямку, щоб стати сталими університетами на основі UI GreenMetric і ЦСР.

15 вересня 2017 року відбулась презентація Національної доповіді “ Цілі сталого розвитку: Україна”.

Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» надає бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році. З урахуванням принципу «нікого не залишити осторонь» та з використанням широкого кола інформаційних, статистичних та аналітичних матеріалів було розроблено національну систему ЦСР (86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу), що забезпечить міцну основу для подальшого планування розвитку України та моніторингу стану досягнення ЦСР.

Ключові міждисциплінарні компетенції, необхідні для досягнення всіх ЦУР

Компетенція критичного мислення:

здатність піддавати сумніву прийняті норми, підходи та думки, критично оцінювати власні погляди, уявлення та дії, відстоювати свою позицію в дискусіях щодо питанням сталого розвитку.

Компетенція самосвідомості:

здатність критично оцінювати власну роль у безпосередньому оточенні та в суспільстві в цілому, вміти безперервно оцінювати та заохочувати чийсь дії, зважати на почуття та бажаннями інших.

Компетенція комплексного вирішення проблем:

найважливіше вміння використовувати різні проблемно орієнтовані підходи на вирішення складних питань в галузі забезпечення стійкості та пропонувати на основі вищезгаданих компетенцій життєздатні, комплексні та справедливі рішення, що сприяють сталого розвитку.

Компетенція колективної роботи:

здатність навчатися в інших, розуміти та поважати потреби, точку зору та дії інших людей (емпатія), розуміти, відгукуватися і виявляти почуття до інших людей (емпатичне керівництво), вирішувати виникають групи конфлікти, брати участь у колективної та багатосторонньої взаємодії, спрямованій на вирішення проблем.

Правова компетенція:

здатність розуміти та критично оцінювати норми та принципи, що зумовили прийняття тих чи інших заходів, обговорювати значимість, принципи, цілі та завдання сталого розвитку в умовах конфлікту, інтересів та необхідності досягнення компромісу, протиріч та невизначеності наявної інформації.

Компетенція системного мислення:

вміння виявляти та осмислювати взаємозв'язки, аналізувати складні системи, розуміти принципи взаємозв'язку між системами в різних областях і на різних рівнях, діяти в умовах невизначеності.

Прогностична компетенція:

здатність розуміти та оцінювати різноманітні варіанти майбутнього (можливого, ймовірного та бажаного), формувати власне чітке уявлення про майбутнє, застосовувати принцип обережності, оцінювати можливі наслідки дій, враховувати ризики та зміни, що відбуваються.

Компетенція стратегічного бачення:

новаторських рішень, спрядатність до колективної розробки та здійсненнямованих на підвищення стійкості на місцевому та більш високих рівнях.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

